

Kiedy twórcy takich widowisk wyczerpali popularne melodie - muzycy zaczęli komponować do nich nowe piosenki i ballady. Wodewile podzieliły się wtedy na dwa gatunki. Te, w których przeważał mówiony tekst przewodziły się w farsę - z innych, gdzie coraz więcej było muzyki - narodziła się operetka. Jej nieprześcignione do dziś wzory odnajdujemy przede wszystkim w Paryżu u Jakuba Offenbacha. Kompozytor ten zadebiutował ^{dwoma} ~~dwoma~~ operetkami - dziś już zapomnianymi: "Dwaj ślepcy" i "Biała noc", które wystawił we własnym teatrzyku "Bombonniere". Offenbach napisał ~~podobno~~ [?] około 200 utworów scenicznych, wśród nich oczywiście tak lubiane operetki jak "Orreusz w Piekło", "Piękna Helena", "Życie paryskie" i inne.

/Tasma: 335 - czas: ok. 57/

Słuchaliśmy fragmentu uwertury do operetki Orreusz w Piekło.

O wartości operetek Offenbacha, na równi z żywiołową muzyką decydowały Libretta, w których zawarte były aktualne, satyryczne treści stanowiące wówczas sensację dni. ^a Do swych operetek wprowadził Offenbach żywiołowy taniec pochodzący z Algierii - Cancan, który cieszył się przez szereg lat olbrzymim powodzeniem w Europie.

/Tasma: 10321 - 2'40"/

Operetka wiedeńska powstała i rozwinęła się pod wpływem operetki francuskiej, ale mimo to stanowi ona odrębny i swoisty typ.

Inicjatorem wiedeńskiej szkoły operetkowej był Belg z pochodzenia Franciszek ~~Strauss~~ Suppe. Do najpopularniejszych jego operetek należą "Boccaccio", "Lekka kawaleria", "Piękna Galatea".

/Tasma: 309 - ok. 5'/

Jan Strauss, którego uważamy dziś za największego kompozytora operetkowego do pisania tego rodzaju utworów zabrał się stosunkowo późno, bo w wieku 45-ciu lat. Przedtem pisał przede wszystkim walce i zajmował się swoją orkiestrą. Strauss napisał 16 operetek i choć są one bardzo dobre pod względem muzycznym - nie wszystkie przetrwały do dziś a to przede wszystkim z powodu słabych libret. Wiadomo, jakie znaczenie ma właśnie dla kompozytora tekst. Przykładem może tu być "Zemsta nietoperza" o interesującym librecie, którą Strauss napisał w ciągu 6-ciu tygodni.

/Taśma 9599 - czas: 4'40"/

Tym czym dla Offenbacha był Cancan, dla Straussa był walc znajdujący się w każdej jego operetce. Następną niejako Straussa był Franciszek Lehar. Jego pierwsza operetka "Wesoła wdówka" stała się odrazu ogromnym sukcesem. Podobno w roku 1910 miała ona aż 18 tysięcy przedstawień w 10-ciu różnych językach. Nic więc dziwnego, że popularny Lehar dorobił się wkrótce ogromnego majątku. Kupił w Wiedniu pałacyk, gdzie

założył muzeum operetki, ale niestety w czasie wojny wszystko spłonęło. Pięć swoich operetek - a wśród nich m.in. "Paganini", "Fryderyka", "Kraina Uśmiechu" dedykował Lehar słynnemu wówczas tenorowi Tauberowi. Ostatnia operetka Lehara "Guiditta" wystawiona w roku 1934 w Wiedniu transmitowana była przez 120 radiostacji. Ale w zasadzie wszystkie operetki Lehara cieszyły się ogromnym powodzeniem i do dziś stanowią żelazne pozycje w repertuarze operetkowym całego świata.

/Taśma: 14868 - czas: 2'35"/

Oprócz tych wybitnych twórców operetki jakimi byli Offenbach, Strauss czy Lehar wymienić możemy jeszcze bardzo wielu kompozytorów, którzy zajmowali się wyłącznie tą dziedziną twórczości, a więc: Kalman Millöcker, Zeller, Frieml, Stolz, Dostal czy Abraham Kompozytor węgierski zmarły w 1960 roku, autor między innymi "Balu w Savoyu"

/Taśma: 13247 - czas: 4'30"/

W Polsce nigdy niestety nie mieliśmy wybitnych twórców operetkowych ale operetka warszawska w początkach naszego stulecia, była obok paryskiej i wiedeńskiej, najlepszym tego rodzaju teatrem w Europie. Teatr "Nowości" bo tak nazywała się ówczesna siedziba operetki mógł poszczycić się wieloma głośnymi nazwiskami takich śpiewaków jak: Messal, Kawecka Morezowicz czy Sępoliński.

Ambicją teatru warszawskiego było wystawianie jak największej ilości operetek z jak najlepszymi wykonawcami. Podobno wówczas było to możliwe i osiągalne. Dziś nieraz możemy jeszcze pozazdrościć teatrowi "Nowości". No ale nie wpadajmy w pesymizm i na zakończenie piosenka współczesnej polskiej operetki Marka Sarta "Mis Polonia" - śpiewa Irena Santor z tow. Chóru i orkiestry polskiego radia.

/Taśma: 10317 - czas: 5'30"/